

Národná cena za dizajn 2022 vyhlásila ocenené diela v komunikačnom dizajne

NCD22

Tlačová správa

Bratislava, 18. 10. 2022

Vzdelávacie videá približujúce deťom umenie, publikácia, ktorá má nasmerovať študentov v grafickej praxi, kniha ako montessori pomôcka alebo nová vizuálna identita mesta Nitra, aj to nájdete medzi ocenenými dielami najlepšieho komunikačného dizajnu rokov 2020 a 2021. Ocenené diela aj výber z prihlásených prác si môže verejnosť pozrieť na prebiehajúcej výstave Národnej ceny za dizajn 2022 v Galérii dizajnu Satelit až do 18. decembra 2022.

19. ročník najprestížnejšej prehliadky slovenského dizajnu vyhlásil ocenených. V súťaži Národná cena za dizajn, tento rok venovanej najlepšiemu komunikačnému dizajnu za roky 2020 a 2021, bolo počas slávnostného galavečera 18. októbra 2022 v Divadle Nová scéna odovzdaných **10 hlavných cien**, **4 ceny pre osobnosti dizajnu** a **2 špeciálne uznania**. V priebehu týždňa bude zverejnený záznam z tohto slávnostného odovzdávania cien.

Do Národnej ceny za dizajn 2022 – Komunikačný dizajn sa prihlásilo až 380 projektov v 11 kategóriách: Kampaň, Identita, Knihy a publikácie, Digitál, Animácia a video, Priestor, Písmo, Obal a objekt, Plagát a vizuál, Študentský dizajn, Nové horizonty. Tie hodnotila počas leta medzinárodná porota, ktorá vybrala 146 diel na výstavu a z nich 43 nominácií.

„Každým rokom vnímame stále vyššiu kvalitu prihlásených prác do súťaže Národná cena za dizajn. Potvrzuje to aj tento ročník venovaný komunikačnému dizajnu. Je úžasné vidieť, aké kvalitné koncepty vedia vytvoriť slovenskí dizajnéri. Som rada, že môžeme byť súčasťou NCD ako generálny partner Slovenského centra dizajnu a aj touto formou podporovať nadaných dizajnérov, ktorí robia dobré meno Slovensku aj v zahraničí,“ uviedla riaditeľka J&T BANKY na Slovensku Anna Macaláková.

Ocenenie NCD22 navrhol grafický dizajnér Martin Bajaník, pričom vychádzal z celkového tohtoročného vizuálu ceny. Pri výrobe ocenenia sa využila 3D tlač. Zvolený spôsob realizácie bol inšpirovaný výstavou Materialisti, ktorú v prvej polovici roka Slovenské centrum dizajnu uviedlo v Galérii dizajnu Satelit a kde jeden panel bol venovaný práve materiálovým aj dizajnerským možnostiam 3D tlače.

„Použitý materiál je PLA od firmy Fillamentum, ktorý je pigmentovaný na požadovanú sivú farbu. Kyselina polymliečna, bežne označovaná ako PLA, je bioplast a termoplast vyrobený z prírodných materiálov, ako je kukuričný škrob. Tlačí sa technológiou FFF alebo tiež označovanou FDM. (Tavenie plastovej struny). Samotné ocenenie pozostáva z dvoch častí, ktoré sú následne zlepené. Na výrobu jedného ocenenia sa použilo 162 g materiálu a tlač oboch častí ocenenia trvala 17h 34 min. Stojan ocenenia nie je plný materiál, ale je tam mriežka z plastu, ktorá tvorí 20 % z celkového objemu,“ **uviedol Matej Korytár z firmy Rapidnext**, ktorá ocenenia vyrobila.

Počas slávnostného galavečera mohli diváci vidieť na scéne **pohyblivý objekt – OKO od Romana Mackoviča**. ORB je kinetický objekt, ktorý umožňuje interakciu medzi používateľom a digitálnym prostredím – autorskými aplikáciami. Počas NCD 2020 (kedy získal nomináciu) ponúkal aplikáciu /play – súbor audiovizuálnych kompozícií, ktoré používateľ pohybom gule exploruje. Pri príležitosti NCD 2022 je jeho funkcia zmenená tak, že guľa sa sama pohybuje a stvára oko, hlavný motív identity podujatia.

OCENENIA NÁRODNEJ CENY ZA DIZAJN 2022 – KOMUNIKAČNÝ DIZAJN HLAVNÉ CENY V JEDNOTLIVÝCH OBLASTIACH

Študentský dizajn

Štúdiá štúdií

Autorka: Kristína Uličná

Publikácia, ktorá čitateľovi ponúka možnosť nazrieť do hláv grafických dizajnérov a pochopiť ich zmýšľanie, ako uvažujú počas tvorivého procesu a kým sú. Kniha má pomôcť študentom, z ktorých niektorí nevedia, čo presne by chceli po štúdiu robiť, nasmerovať ich budúcu prax v grafickom dizajne. Štúdiá štúdií obsahuje rozhovory so solitérnymi dizajnermi, grafickými štúdiami a reklamnými agentúrami na Slovensku.

Špeciálna cena v kategórii Študentský dizajn

Ohnivko – Interaktívna online aplikácia na výučbu prvej pomoci

Autor: Adrián Gubrica

Prvú pomoc napriek jej životnej dôležitosti ovláda na Slovensku len päť percent ľudí. Cieľom tejto bakalárskej práce bolo preto nájsť spôsob, ako lepšie vyučovať, motivovať a pomôcť ľuďom získať znalosti o prvej pomoci v interaktívnom online prostredí. Autor pre tento cieľ navrhol aplikáciu založenú na výučbe formou interaktívnych videí, ktorú dopĺňajú moderné gamifikačné a mikroučiacie prvky. Súčasťou riešenia je aj adaptívna mobilná aplikácia, ktorá slúži ako rýchla pomoc. Celú aplikáciu zastrešuje logo v tvare ohnivka inšpirované citátom „Záchranná reťaz je len taká silná, ako

jej najslabšie ohnivko”, ktoré najlepšie vystihuje zmysel prvej pomoci. Aplikácia bola navrhnutá na základe užívateľského výskumu a rozhovorov s odborníkmi z oblasti záchranných služieb.

Priestor

QBECEDA – grafický dizajn výstavného stánku Qubus Design Studio

Autor: Matúš Buranovský

Vizuálny štýl stánku Qubus Design Studio a kachličiek s Qbecedou na festivale Designblok 2021 v Prahe, pričom návrh stánku bol ocenený hlavnou cenou. Písmo bolo špeciálne upravené pre potreby aplikácie na porcelánové kachličky. Projekt vznikol iba vďaka spolupráci s písmolejárnou Adjacent Possible, ktorá sa zaoberá tvorbou 3D abecied.

Animácia a video

Výtvarná rozcvička

Autori: Veronika Obertová, Michaela Čopíková / Ové Pictures a kolektív autorov

Cykus animovaných vzdelávacích videí Slovenskej národnej galérie vŕahuje žiakov do sveta vizuálneho umenia prostredníctvom šiestich aktuálnych tém a tvorivých workshopov. Animované videá približujú zdigitalizované výtvarné diela zo zbierok slovenských galérií a otvárajú nové možnosti ich využitia v oblasti vzdelávania umením v škole či doma.

Písmo

Písmo UK Sans

Autor: Ondrej Jób

Písmo UK Sans je bezserifové písmo s nízkym kontrastom v siedmich hrúbkach a širokou jazykovou podporou, vytvorené špeciálne na použitie vo vizuálnej identite Univerzity Komenského v Bratislave. Jeho dizajn je postavený na kombinácii viacerých historických a moderných vplyvov, z ktorých najdôležitejším je Capitalis Monumentalis – rímska kapitála. UK Sans preberá jej konštrukciu a tieňovanie, pridáva však aj kaligrafický kontrast a niekoľko moderných prvkov, ako napríklad kolmé zrezanie diagonálnych a vertikálne zrezanie oblých ťahov.

Kampaň

Plagáty pre festival Dni architektúry a dizajnu 2021 v Bratislave

Autor: Matúš Buranovský

Festivalu Dni architektúry a dizajnu sa v roku 2021 podarilo zaplaviť Bratislavu abstraktnými obrazmi. Celkovo ich bolo 22 na 56 stanovištiach vo všetkých kútoch mesta. Ročník podujatia sa niesol v duchu spomienky na Československo, ale aj oslavy súčasných spoluprac týchto dvoch krajín. Abstraktné obrazy boli v skutočnosti detailami stavieb autoriek a autorov vystupujúcich na danom ročníku, ktoré autor kampane, iba vďaka abstrahovaniu, dokázal jednotne odprezentovať verejnosti.

Identita

Vizuálna identita Mesta Nitra

Autori: Martin Kahan, Andrej Barčák, Andrej Čanecký

Erb Nitry je významným vizuálnym symbolom s dlhou historickou tradíciou, ktorý reprezentuje mesto už od 15. storočia. Vizuálna identita je navrhnutá ako kombinácia logotypu, erbu a firemného systému – všetko v jednom vizuálnom prvku. V základnom formáte je logo čistý, vizuálne abstrahovaný erb. V komunikácii rôzneho obsahu sa však mení na médium použiteľné v nespočetných mutáciách, napríklad na komunikáciu rôznych všeobecných oznamov, sezónnych slávností, akcií či upozornení. Ďalším prvkom identity je Hlaholica Neue – vlastné písmo inšpirované prvým slovanským typom, hlaholikou, historicky silne spätým s Nitrou.

Digitál

Ikony web-doc

Autori: Mateusz Słowakiewicz, Paweł Ratajczyk, Lucia Mlynčeková

Web-doc dokumentárnej série Ikony chce interaktívnou a vizuálne pútavou formou nadchnúť dospelých i mládež pre tému slovenskej architektonickej moderny. Text webu sprevádza audiovizuálny obsah starostlivo vybraný z archívov – zostrihané videá, archívne fotografie stavieb, ale aj fotografie zo súčasnosti a autorské koláže. Hlavnou inšpiráciou bol grafický dizajn obdobia modernizmu. Stránka funguje ako samostatné dielo, ale dá sa vnímať aj ako akýsi úvod do celého dokumentárneho cyklu. Web je kompletne preložený do anglického jazyka a spolu s otitulkovanými filmami dokumentárnej série umožňuje prezentáciu tejto najlepšej hodiny slovenskej architektúry aj širokému zahraničnému publiku.

Knihy a publikácie

ExEdícia

Autor: Palo Bálik, Michal Tornyai

Autori publikácií: Balla, Karol D. Horváth, Tomáš Horváth, Viliam Klimáček, Mária Kopcsay, Pavol Rankov

Kolekcia šiestich kníh v exkluzívnej plátenej väzbe s razbou k 30. výročiu založenia vydavateľstva KK Bagala obsahuje spolu 2 376 strán pútavého čítania od obľúbených slovenských spisovateľov Pavla Rankova, Máriusa Kopcsaya, Viliama Klimáčka, Tomáša Horvátha, Karola D. Horvátha a Ballu.

Špeciálna cena v kategórii Knihy a publikácie

Dážďovky

Autor: Boris Meluš

Autorka publikácie: Lucia Šukolová

Príbeh o tom, ako žijú dážďovky a prečo sa vlastne nazývajú dážďovkami. Prvky, ktoré kniha obsahuje, sú inšpirované pomôckami Montessori a motorickými tabuľkami na rozvíjanie jemnej motoriky. Najmenšie deti sa zoznámia s prvými písmenami a ich tvarmi. Stačí prstom či dvoma jemne ťahať po dážďovkách. Ich povrch vytvára pri nadmernom tlaku určitý odpor. Knižka je určená pre viaceré vekové kategórie – bábätká, ktoré vnímajú len čiernu a bielu farbu a obľubujú geometrické tvary, deti približne od tretieho roku života, ktoré sa spontánne zaujímajú o písanie a čítanie, či väčšie deti predškolského až školského veku, ktoré už písanie cielene trénujú. Okrem toho je samotný príbeh vhodný pre začínajúcich čitateľov.

Plagát a vizuál

Vlajky pre Mestskú knižnicu v Bratislave

Autori: Veronika Obertová, Michaela Čopíková / Ové Pictures a kolektív autorov

Inštalácia vlajok vo výkladoch Mestskej knižnice v Bratislave, ktorá vychádza z fenoménu osamelosti a knižnice ako miesta stretnutí. Výrazné farebné vlajky s rôznymi charaktermi a odkazmi na pestré aktivity knižnice slúžia ako pozvánka na vstup. Vlajky vznikli v spolupráci Ové Pictures s retart.sk.

Nové horizonty – porota sa rozhodla cenu neudelíť

Do kategórie Nové horizonty postúpili tento rok 4 projekty. V konfrontácii s kvalitatívnou úrovňou prác nominovaných v ostatných kategóriách sa porota rozhodla neudelíť žiadnu nomináciu v tejto kategórii.

CENY PRE OSOBNOSTI DIZAJNU

Cena pre osobnosti dizajnu - Nový zjav

Matúš Hnát

Slovenský grafický dizajnér, ktorý pôsobí na voľnej nohe. Vyštudoval kulturológiu na Univerzite Komenského v Bratislave (2005 – 2010). Hneď po skončení štúdia sa začal aktívne a profesionálne venovať grafickému dizajnu. Zameriava sa hlavne na tvorbu plagátov, vizuálnych identít, kampaní, editoriálov a knižného dizajnu. Hlavným ťažiskom jeho tvorby sa stala práca pre nezávislú kultúrnu scénu. Dlhodobo stojí za vizuálnym štýlom multižánrového festivalu [fjúžn], pre ktorý od roku 2011 každoročne navrhuje plagáty, kampane a publikácie. Vytvoril aj vizuálne identity a plagáty pre BRaK – Bratislavský knižný festival, pre série prednášok o architektúre a urbanizme Singularch a pre hudobný festival NEXT. V posledných rokoch sa venuje aj knižnému dizajnu – spolupracuje s vydavateľstvom Artforum, Ústavom etnológie a sociálnej antropológie Slovenskej akadémie vied či s občianskymi združeniami BRaK a KPTL, ktorým navrhuje dizajn a zalomenie ich publikácií. Popritom stále tvorí plagáty, obaly, kampane a publikácie aj pre ďalšie menšie konferencie, divadlá, prednášky, koncerty či hudobníkov.

Cena pre osobnosti dizajnu – Etablovaný dizajnér

Michal Tornyai

Slovenský grafický dizajnér, písmotvorca, typograf a pedagóg. Študoval na Škole úžitkového výtvarníctva Josefa Vydru v Bratislave, na strednej škole Birkenhead College (1996 – 1998) v novozélandskom v Aucklande a v Technologickom inštitúte na Novom Zélande (1998 – 1999). V rokoch 2000 – 2006 vyštudoval vizuálnu komunikáciu na Vysoké škole výtvarných umení v Bratislave, kde neskôr získal aj doktorát. Dlhé roky pôsobil v rámci grafického štúdia KAT studio a so značkou Risomat (2015 – 2019) spopularizoval medzi slovenskými dizajnérmi a výtvarníkmi technológiu risografickej tlače. Od roku 2016 je odborným asistentom v ateliéri Typo na Katedre vizuálnej komunikácie VŠVU. Vo svojej dizajnerskej praxi sa aktívne venuje navrhovaniu písma, typografii, knižnému dizajnu, vizuálnej identite a tvorbe logotypov. Je hlavným dizajnérom občianskeho združenia Čierne diery, ktoré sa zaoberá osvetou dlhodobo prehliadanej slovenskej priemyselnej architektúry. Pre mnohé knihy, ktoré graficky upravoval, vytvoril viaceré písma na mieru, napríklad Diery, Socha, Grunt alebo Hanka. S publikáciou Čierne diery. Priemyselné pamiatky a zabudnuté miesta Slovenska získal Cenu Nadácie Tatra banky za umenie v roku 2019 a hlavnú cenu v súťaži Národná cena za dizajn 2020 – Komunikačný dizajn v kategórii Kniha & publikácia.

Cena za dlhodobý hospodársky prínos v oblasti dizajnu

Čierne diery

Občianske združenie Čierne diery sa od roku 2014 venuje popularizácii a záchrane architektúry, ktorá je na Slovensku dlhodobo prehliadaná – od bývalých tovární cez chátrajúce kúpele až po ikony modernej architektúry. Historické stavby zobrazujú na grafických dielach, z ktorých vznikol na Slovensku samostatný zberateľský fenomén v zbierke Slovenskej národnej galérie. Reportáže a výskumy spracúvajú do kníh, ktoré sa stali nezávislými bestsellermi – s niekoľkými oceneniami za

prínos v oblasti architektúry a dizajnu Tvorba grafických diel je súčasťou aktivizmu Čiernych dier od roku 2015. Do série sa zapojilo už vyše 80 autoriek a autorov z prostredia slovenského výtvarného umenia, ilustrácie a grafického dizajnu. Dosiaľ vytvorili vyše 275 diel na vlastných risografických tlačiarňach v rôznych nákladoch, pričom všetky sú vypredané ihneď po zverejnení. Kolektívne zbieranie grafičiek Čiernych dier viedlo v spoločnosti ku kolektívnej ochrane pamiatok. Združenie si napríklad prenajalo schátranú časť kaštieľa v Jelšave, aby ju obnovilo na zážitkové ubytovanie v spolupráci s architektmi 2021 (projekt je aktuálne medzi finalistami Ceny za architektúru Cezaar). V spolupráci s partnermi kúpili väčšinu bytov v bytovom dome železiarov v Betliari, aby ho obnovili na dostupné nájomné bývanie. Rekonštruujú banícky dom v Smolníckej Hute podľa projektu architektov Kilo/Honč. S architektkami Woven postavili Lesnú saunu v Spišskom Hrhove, ktorá je už tretí rok obsadená na rok dopredu (Cena verejnosti Cezaar). Zakúpením kotolne umožnili prevádzku Kultúrneho centra Kláštor v Rožňave. Čierne diery len v pandemickom roku 2020 venovali približne 200 000 eur na rôzne charitatívne účely. Čierne diery zmenili tiež knižný vydavateľský trh na Slovensku. Nezávisle od grantových schém a veľkých vydavateľských domov vytvorili knižné bestsellery, ktoré sa vypredali vo vysokých nákladoch 5000 či 6000 kusov mimo bežnej distribúcie kníhkupectiev.

Cena za dlhodobý kultúrny prínos v oblasti dizajnu

Miroslav Cipár

Ilustrátor, maliar, grafik, sochár, kresliar, kaligraf a tvorca značiek. Absolvoval gymnázium v Žiline a vysokoškolské štúdium začal v roku 1953 na Pedagogickej fakulte Univerzity Komenského v Bratislave. O dva roky neskôr prestúpil na Vysokú školu výtvarných umení, kde v rokoch 1955 až 1961 vyštudoval odbor grafika a monumentálna maľba u profesorov Vincenta Hložníka, Dezidera Millyho a Petra Matejku. Od roku 1961 až do konca svojho života pôsobil ako skutočne všestraný výtvarník na voľnej nohe – venoval sa ilustrovaniu detských knižiek, voľne maľoval, kreslil či robil grafiku. Ako jeden z mála výtvarníkov na Slovensku tvoril aj kaligrafiu a navrhol stovky značiek a log pre kultúrne inštitúcie a podujatia, z ktorých mnohé fungujú aj v súčasnosti. V šesťdesiatych rokoch bol jedným zo zakladateľov Bienále ilustrácií Bratislava. V rokoch 1971 – 1972 pracoval ako pedagóg v Inštitúte detskej knihy v Naí Dillí v Indii a v roku 1985 viedol ilustrátorský workshop na Srí Lanke. V revolučnom roku 1989 sa zapojil do koordinačného výboru politického hnutia Verejnosť proti násiliu a bol jedným z hlavných protagonistov Nežnej revolúcie. Po tomto krátkom pôsobení v politicko-spoločenskej sfére sa opäť vrátil k svojej tvorbe. Od roku 1979 je nositeľom ceny Ľudovíta Fullu a od roku 2001 nositeľom radu Ľudovíta Štúra I. triedy. Počas svojho profesionálneho pôsobenia získal mnoho domácich a zahraničných ocenení, prevažne za svoju ilustrátorskú tvorbu, napríklad čestné uznanie zo súťaže Najkrajšia kniha Československa, medaily na Medzinárodnej výstave knižného umenia v Lipsku, cenu Zlatý orol na Festivale knižného dizajnu v Nice, Zlaté plakety na Bienále ilustrácií, Cenu Pavla Straussa atď. Mal desiatky samostatných výstav a vyšlo o ňom niekoľko obrazových monografií.

TERMÍNY

06. 10. 2022 – 18. 12. 2022 Trvanie výstavy NCD22

Vyhlasovatelia súťaže:

Ministerstvo kultúry Slovenskej republiky, Slovenské centrum dizajnu

Generálny reklamný partner SCD:

J&T BANKA

Partner SCD:

Antalis

Hlavný mediálny partner SCD:

Designum

Hlavní partneri NCD:

Divadlo Nová Scéna, Yeme, Rapidnext, Najväčšia vínna pivnica v Pukanci

Mediálni partneri NCD: Aktuality.sk — Archinfo — Bratislavské kultúrne a informačné stredisko — Citylife — Czech Design — Čerstvé ovocie — Denník N — DeTePe — Dolcevita.cz — Earch.cz — Flash Art — Interez — kamdomesta.sk — obchodnaulica.sk — Protisedi.cz — Rádio Devín — Rádio FM — Refresher — Slovak Fashion Council — Zones.sk

Web NCD: www.scd.sk/ncd

Facebook NCD: www.facebook.com/NarodnaCenaZaDizajn

Instagram NCD: www.instagram.com/narodnacenazadizajn

#scd #ncd #ncd2022 #dizajn #design #slovakdesignaward #narodnacenazadizajn

ORGANIZAČNÝ TÍM

Zuzana Böhmerová

koordinátorka NCD 2022

zuzana.bohmerova@scd.sk

+421 918 110 248

Maroš Schmidt

riaditeľ SCD, odborná spolupráca

maros.schmidt@scd.sk

Ondrej Gavalda

kurátor NCD 2022

ondrej@gavalda.sk

Gabriela Rybáriková

produkcia výstavy a programov pre verejnosť

gabriela.rybarikova@scd.sk

+421 918 110 247

Silvia Kružliaková

vedúca SMD, odborná spolupráca

silvia.kruzliakova@scd.sk

Barbora Káňová

PR a kontakt pre médiá

barbora.kanova@scd.sk

+421 915 697 581

Martin Bajaník

vizuál a grafický dizajn NCD 2022

bajanik@pekneadobre.sk

Peter Liška

architektonický návrh a realizácia výstavy

atelier@peterliska.sk

Katarína Kubalová

produkcia galavečera